

Wstęp

Oddajemy do rąk Czytelnika książkę pt. *Historia Białorusi od czasów najdawniejszych do roku 1991*. Niewątpliwie temat historii Białorusi nie jest obcy polskiemu odbiorcy, ponieważ dzieje narodu białoruskiego wielokrotnie stanowiły przedmiot dociekań rodzimych badaczy. Doczekaliśmy się wartościowych polskojęzycznych syntez, których wykaz można znaleźć we wskazówkach bibliograficznych zamieszczonych na końcu pracy. Niestety, mimo świetnych książek Marcelego Kosmana, Olega Łatyszonka i Eugeniusza Mironowicza, Hienadzia Sahanowicza, Zachara Szybieki dzieje Białorusi i narodu białoruskiego są nadal mało znane szerszemu gronu miłośników historii.

Nasza publikacja różni się jednak zasadniczo od prac wskazanych wyżej poprzedników. Naszym celem było nie tylko opowiedzenie „swoimi słowami” tego, co już zostało opisane przez innych autorów. Pragniemy zweryfikować niektóre ustalenia oraz uzupełnić wcześniejsze opracowania, wykorzystując wyniki najnowszych badań. Chcemy też podzielić się z Czytelnikiem własnymi refleksjami i przemyśleniami na temat pewnych spraw, które mimo upływu lat budzą niesłabnące zainteresowanie. W dziejach Białorusi wciąż nie brakuje białych plam wymagających dogłębnych badań, a które z rozmaitych względów uszły uwadze naszych poprzedników. Mamy zatem nadzieję, że Czytelnik znajdzie tu wiele nowych, słabo dotąd opisanych w historiografii problemów i zagadnień.

Novum tej książki polega również na zamyśle jej budowy. W prezentowaniu wydarzeń historycznych odstąpiliśmy od tradycyjnego i najbardziej rozpowszechnionego w literaturze przedmiotu układu chronologicznego. Mając świadomość złożoności kwestii poruszanych w tej pracy, zdecydowaliśmy się na zastosowanie układu rzeczowego (problemowego), który – naszym zdaniem – umożliwi bardziej szczegółowe pokazanie i analizę faktów. Ze względu na niemożliwość omówienia w jednym opracowaniu wszystkich problemów związanych z kształtowaniem i rozwojem kultury białoruskiej, skupiliśmy się na wybranych aspektach, według nas kluczowych, takich jak:

kształtowanie się narodu białoruskiego, tradycje i rozwój państwowości na ziemiach Białorusi, ekonomika, kultura i ziemie białoruskie w stosunkach międzynarodowych na przestrzeni wieków. Wiedza ta jest uzupełniona krytycznym opracowaniem źródeł do historii Białorusi i opisanym w dużym skrócie stanem badań nad problematyką białoruską. Oczywiście mamy świadomość, iż zaprezentowany katalog nie wyczerpuje wszystkich zagadnień godnych omówienia. Niemniej uważamy, że umożliwia on ukazanie procesów i faktów najważniejszych dla poznania dziejów Białorusi.

W pełni świadomie zrezygnowaliśmy z analizy wydarzeń na Białorusi, zachodzących po uzyskaniu przez nią niepodległości w 1991 r. Okres ten wymaga osobnego studium badawczego, w którym udział powinni wziąć nie tylko historycy, lecz również socjologowie i politolodzy. W niektórych miejscach wykraczamy jednak poza tę cezurę. Czynimy to w celu zachowania pewnej ciągłości w ukazywaniu złożonych i ważnych procesów. Ten zabieg ma ułatwić Czytelnikowi dokonanie pełniejszej oceny najważniejszych faktów.

Pisownia imion i nazwisk białoruskich została dostosowana do aktualnie obowiązujących zasad, z zachowaniem ich oryginalnego brzmienia.

Jako nauczyciele akademicy uważamy, że szczególnie w środowisku młodzieży studenckiej istnieje duże zapotrzebowanie na syntezę dziejów Białorusi. W związku z tym książka powstała przede wszystkim z myślą o studentach mających do czynienia z problematyką białoruską. Autorzy żywią jednak nadzieję, że pozycja ta okaże się równie ciekawą i pożyteczną lekturą dla wszystkich osób pragnących poszerzyć swoją wiedzę na temat historii Białorusi i narodu białoruskiego. Liczymy też na to, że nasza praca przyczyni się do wypełnienia pewnych luk w historiografii oraz będzie stanowiła inspirację do dalszych badań. Zależy nam zwłaszcza na otwarciu pola do badań interdyscyplinarnych, wychodzimy bowiem z założenia, że tylko takie podejście pozwoli na uzyskanie pełnego obrazu. Co więcej – zależy nam na ukazaniu problematyki w sposób maksymalnie obiektywny, czemu ma służyć odwoływanie się w jednakowym stopniu do doświadczeń polskich i białoruskich badaczy. Jest to w znacznej mierze odzwierciedlenie podejścia metodologicznego w Katedrze Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, nakładem której ukazała się prezentowana praca. Publikacja jest dofinansowana przez Uniwersytet Warszawski.

Liczymy, że książka wzbudzi zainteresowanie Czytelników. Będziemy bardzo wdzięczni za wszelkie uwagi i sugestie.